

De steenoven van Nicolaas Adrianus van Son op Groot Engeland te Acquoy

Door A. F. Verstegen

Theodorus Adrianus van Son

Anna Elisabeth Louisa van Tengnagell

Kasteel te Gellikum van de fam. Van Tengnagell getekend door Jan de Bijer 1703-1780

Theodorus Adrianus van Son studeerde rechten aan de universiteit te Leiden en woonde tot zijn huwelijk in Rotterdam. Hij trouwde in 1775 met Anna Elisabeth Louisa barones van Tengnagell. Daarna woonde hij in Gellikum en is overleden te Acquoy in 1818. Samen kregen ze 8 kinderen, waarvan er drie (5, 6 en 8) met kerkelijke attestatie op 9 februari 1813 naar Acquoy kwamen. Pieter Nicolaas Alexander, die later met zijn nichtje trouwt en naar Geertruidenberg gaat, Nicolaas Adrianus, die een steenfabriek begint op "Groot Engeland" in Acquoy en trouwt met Geertrui Cornelia Bullee. En Anna Elisabeth Louisa

Petronella Theodora, die trouwt met de broer van Geertrui Cornelia, Hendrik Bullee. Anna Elisabeth Louisa Petronella Theodora is vernoemd naar haar moeder en opa en oma, Pieter van Son en Theodora Keyzer.

1. Pieter Theodorus	1776-1843	tr. Geertuida van Steenis
2. Gilles Johannes Anne	1799-	ongetrouwd overleden
3. Theodora Adriana. Elisabeth Louisa	1783-1795	op 12 jarige leeftijd overl.
4. Livinus Diederik. Mattheus	1784-1815	tr. Margaretha Bakker
5. Pieter Nicolaas Alexander	1791-1845	tr. Frederika 't Hooft
6. Nicolaas Adrianus	1792-1862	tr. Geertrui Cornelia Bullee
7. Jacobus Johannes	1794-1819	ongetrouwd overleden
8. Anna Elisabeth Louisa P. Th.	1799-1839	tr. Hendrik Bullee

Vele nazaten van deze familie wonen anno 2018 in Acquoy en omgeving

Nicolaas van Son trouwt op 12 juni 1775 met Geertrui Cornelia Bullee. Door het huwelijk met Geertrui Cornelia Bullee verkreeg Nicolaas Adrianus land langs de Linge te Acquoy. Hierop wilde hij een steenoven oprichten. Op 24 juni 1837 diende hij een verzoek in bij de Gedeputeerde Staten van Gelderland. De gemeenteraad van Beesd is unaniem voor dit plan en concludeert dat het wenselijk is voor de dorpen van Rhenoy en Acquoy. Aangezien de toenemende armoede en gebrek aan werk voor de behoeftige ingezetenen niet doelmatiger te hulp kan worden gekomen, dan door het daar stellen van fabrieken. Maar niet iedereen denkt er zo over. Eigenaren van de tiend (land waarop een belasting geheven werd van 1/10 deel van de opbrengst) op Acquoy, onder wie de familie De Bruyn, gevoelen zich bezwaard door het vergraven van de grond en zij willen daarvoor eerst schadeloos worden gesteld. De Staten van Gelderland waren van mening dat het tiendrecht onderling geregeld moest worden, maar stelden wel eisen aan de inrichting waaraan de oven moest voldoen. Zo mocht er in de Linge geen vaste kade worden gebouwd, die de vrije afloop van hoog water zou hinderen. Daarom moest het laden en lossen geschieden met behulp van houten stellingen of planken. In 1839 werd met de productie van bakstenen begonnen. Rond 1850 werkten op de steenfabriek 45 arbeiders, die alleen in de zomermaanden werkzaam waren. Zij kregen daglonen tussen de fl. 0,30 en fl. 1,= (ca. 14 en 45 euro cent). Nicolaas was ook Kerkvoogd, Gasthuismeester en Poldermeester.

Model Lett. L.
Aar. 60.
Dienstjaar 1846-47.

ORDONNANTIE
VAN
BETALING.

Polder District van
Stump's Gollenn
N°. 8 der Begroeting.
N°. 18 der Ordonnantie.

De Heer *J. C. van Kessel*,
zal betalen aan *S. A. van Son*.

Ontvanger der Polderlasten van *Stump's Gollenn*
volgens den hier onderstaanden Staat:

ZAKEN, waarvoor de betaling geschiedt.	TE BETALEN SOMMEN. voluit geschreven.		BESCHIEDEN, bij de betaling overteleggen.
		In Cijfers.	
<i>Over geleverde stenen tot de beschikking van de Looptuig Landbouw.</i>	<i>doelz gulten vijftienzennig cent.</i>	<i>30 75</i>	<i>eene rekening -</i>

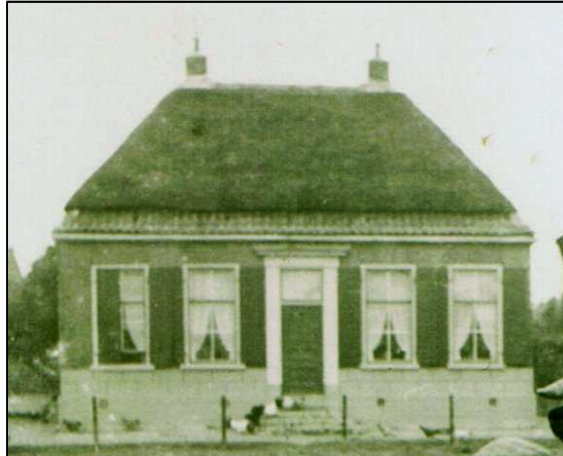
Deze met de bescheiden behoorlijk voldaan en getekend, overleggende zal de, in dezelve uitgedrukte som in uitgave der rekening, geleiden worden.

Voldaan
N. A. van Son

Stump, den 17de Mar. 1847
*De Gedeputeerde
Staten van
Gollenn.*

Rekening voor geleverde stenen

Als Geertrui Cornelia in 1838 overlijdt op 51-jarige leeftijd, trouwt Nicolaas Adrianus, hij is dan 44 jaar, een jaar later voor de tweede keer op 29 augustus 1839 op huize "Groot Engeland". Hij trouwt dan met de 25-jarige Maria van de Water uit Beesd. Samen krijgen ze 6 kinderen, waarvan er 3 jong overlijden. Hun oudste zoon Livinus Diedericus Mattheus staat vermeld op de gedenksteen van de NH kerk in Acquoy, die aangebracht is tijdens de verbouwing van de kerk. In 1840 bouwde Nicolaas samen met Maria een nieuw huis met een schuur bij de steenbakkerij op "Groot Engeland". Dit huis is afgebrand in 1947 en op dezelfde plaats bouwde Matthijs de Jong de boerderij die er nu nog staat. Samen met zijn oudste zoon, Theodorus Adrianus werkten ze op de steenfabriek en breidden die uit.

Woonhuis van Nicolaas en Maria

Er werd een tweede oven gebouwd. In 1851 wordt de steenfabriek publiekelijk verkocht. De nieuwe eigenaars worden de gebroeders Van Voorthuijzen, die het geheel kochten voor de prijs van fl. 13.000 (€ 5899). Uit de advertentie blijkt dat aangeboden wordt 27 bunders, 29 roeden en 60 ellen best bouw- en weiland, Lingenweerd en eendenkooi. Voorts een in volle werking zijnde Steenbakkerij met twee ovens elk van tien monden, gemetselde loodsen, paarden, karren enz. en voor ongeveer 25 jaren bakaarde. Ook wordt aangeboden een in de jaren 1840 nieuw gebouwd smaakvol aangelegd herenhuis, waarin drie beneden en vier bovenkamers, keuken, kelders en zolder, annex bouwschuur met tuin boomgaard, weiland en bos, genaamd "Groot Engeland" groot 4 bunders, 50 roeden en de helft der visserij, in de rivier de Linge vanaf de Rhenoyse- tot de Asperse sluis. Gelegen onder Acquoy, gemeente Beesd. Nadere informatie te bekomen bij de bovengenoemde notaris en bij de eigenaar.

Nicolaas Adrianus overlijdt op 9 december 1862 op 69-jarige leeftijd te Acquoy. Zijn vrouw Maria van de Water overlijdt op 24 oktober 1874 op 61-jarige leeftijd te 's-Hertogenbosch. Hun rustplaatsen hebben we niet kunnen vinden.

PUBLIEKE VERKOOPING.

De Notaris *J. C. VAN KESSEL* te *Rumpt*, zal namens zijne Principalen, op Zaturdagen den 8^{en} en 22^{en} Maart 1851, des Voormiddags om 10 Uren, aan het Veerhuis te *Rumpt*; bij Inzet, Verhooging en Slag, firtaal verkoopen: 27 Bunders, 29 Roeden, 60 Ellen, best BOUW- en WEILAND, LINGENWEERD en EENDENKOOI, en zulks in parceelen en Massa, zoo als bij biljetten breeder omschreven.

Voorts eefte in volle werking zijnde STEEN-BAKKERIJ met twee OVENS elk van tien MONDEN, gemetselde LOODSEN, PAARDEN, KARREN enz., en voor ongeveer 25 jaren bakkaarde, benevens een in den jare 1840 nieuw gebouwd smaakvol aangelegd HEERENHUIS, waarin drie Beneden, en vier Bovenkokers, Keuken, Kelders en Zolder, annex BOUWSCHUUR, met TUIN, BOOMGAARD, WEILAND en BOSCH, genaamd *Engeland*, groot 4 Bunders, 50 Roeden; en de helft der VISSCHERIJ, in de Rivier de Linge, van of de Rhenooijsche tot de Aspersche Sluis, gelegen onder *Acquoij*, gemeente van *Reest*.

Nadere informatiën te bekomen bij bovenge-
melden Notaris, en bij den Eigenaar *N. A. van
SON te Acquoij*. (Brieven franco.)

Uit het dagregister den 22^e September 1851

Voor ons Jan Carel van Kessel notaris in het voor arrondissement Tiel, residerende te Rumpt provincie Gelderland en in tegenwoordigheid den nagenoemde getuigen Compareerde de Heren

1. Nicolaas Adrianus van Son Grondeigenaar Grondeigenaar en Administrateur wonende te Acquoij.
2. Theodorus Adrianus van Son Grondeigenaar en Landbouwer wonende te Rhenoiij.
3. Jan Hendrik Bos Grondeigenaar en Landbouwer wonende te Rhenoiij en in deze handeling bevoegd, als in huwelijk hebbende Anna Elisabeth Louisa van Son in hoedanigheid met wie hij zonder het oprichten van huwelijks voorwaarden in tegenwoordige gemeenschap van goederen is gehuwd.
4. Alexander Gijsbert van Son zonder beroep wonende te Acquoij en nog gemelde
5. Heer Nicolaas Adrianus van Son in hoedanigheid van gemachtigde van de Heer Jan Hendrik van Son, koopman te Culemborg krachtens onderhandse volmacht, getekend te Culemborg den 23^e September 1850.

Dewelke bij deze tegenwoordige akte verklaarden bij onderhandse acte van verkoop getekend te Rhenoiij den 22^e Maart jongsleden te Tiel behoorlijk geregistreerd luidende als volgt:

De comparanten verklaren te hebben verkocht en thans als zodanig onder vrijwaring in gevolge de met hiermede in volle en vrijen eigendom af te staan en over te dragen aan

den Heer Pieter van Voorthuizen Janszoon thans koopman en wonende te Acquoij alhier tegenwoordig en in koop accepterende bestaande in:

Onder Acquoij Kadastrale Gemeente Beesd

Een steenfabriek gelegen onder Acquoij bestaande uit twee ovens elk van tien monden met gemetselde loodsen en daarbij staande arbeiders woningen benevens vijf paarden vijf karren een pont (waar mensen mee worden overgezet) en ketting en alle de voorhanden zijnde gereedschappen en rietmatten benevens het recht van aard haling uit de tegenover de fabriek gelegen Lingewaarden toebehorende aan vrouwe Adaile Mulkenhoven Douaire Barones van Tengnagell en de heer Petrus Joh. Amelshoff gelegen op Klein Engeland te Acquoy.

Petrus Joh. Amelshoff was een welgestelde Amsterdamse rentenier, grondeigenaar en koopman en zeer Godlievend aldus Jan Burgers uit Amsterdam.

Op deze bovenstaande foto zien we Theodorus Adrianus van Son, kleinzoon van Mr. Theodorus Adrianus van Son en Anna Elisabeth Louisa van Tengnagell. De schoonvader van Theodorus Adrianus is Ds. Jan Emanuel Steinigeweg predikant te Rhenoy en Acquoy. Onder zijn leiding zijn de NH kerk van Rhenoy en Acquoy gerestaureerd tijdens de jaren 1844-1845.